

УДК 3347.43

DOI: 10.35432/tisb312024307405

Любов Титаренко

*к.політ.н., доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0001-8994-3467>
e-mail: lubowt@ukr.net*

Володимир Яценко

*к.держ.упр., доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-3845-0405>
e-mail: yatsenko.v.a@op.edu.ua*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВИКЛИВ ВІЙНИ: КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

У статті теоретично узагальнено фактори ефективності функціонування публічного управління України в період воєнного стану. На основі аналізу наукових джерел постає питання ефективності публічного управління і адміністрування в Україні, що є одним із ключових питань для вітчизняних вчених, з урахуванням того, що публічне управління в умовах війни є новою темою для вітчизняної науки з багатьох питань суспільних цінностей.

На сьогоднішній день не втрачає актуальності питання вирішення різнобічних проблем публічного управління в Україні та безперервної роботи в напрямку розбудови цілісної і незалежної вітчизняної політики, спрямованої на створення системи ефективного менеджменту, забезпечення професійного рівня кадрів, спрямованого на підвищення якості надання послуг в сфері публічного управління після початку широкомасштабного вторгнення.

Саме війна внесла корективи у функціонування публічного управління, і, на перший план виходить забезпечення ефективної роботи публічної служби в умовах війни з урахуванням людських, інфраструктурних, соціально-економічних, екологічних втрат, емоційно-ціннісних переживань громадськості з появою ризиків для життя та обставин викликів війни.

Разом з тим, серед ключових факторів, які сьогодні сприяють підвищенню ефективності роботи спеціалістів в системі публічного управління, можна виокремити: впровадження організації віддаленої роботи публічного службовця; спрощення процедур прийому на роботу нових спеціалістів; залучення на посади спеціалістів-військових у військово-цивільних адміністраціях; організацію підвищення кваліфікації спеціалістів з акцентом на роботі в реаліях війни, враховуючи ціннісну рамку у конкретній діяльності з урахуванням суспільних цінностей.

Ключові слова: публічне управління, владні відносини, інститути публічної влади, політико-ідеологічні цінності, суспільні цінності, місцеве самоврядування.

Lyubov Tytarenko

*PhD in Political Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences
ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0001-8994-3467>
e-mail: lubowt@ukr.net*

Volodymyr Yatsenko

*PhD in Public Administration, Docent,
Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences
ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0003-3845-0405>
e-mail: yatsenko.v.a@op.edu.ua*

PUBLIC ADMINISTRATION OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR: A COMPONENT OF SOCIETAL VALUES

The article theoretically summarizes the factors of efficiency of functioning of public administration of Ukraine during martial law. Based on the analysis of scientific sources, the question of the effectiveness of public administration and administration in Ukraine arises, which is one of the key issues for domestic scientists, taking into account the fact that public administration in wartime is a new topic for domestic science on many issues of social values. Today, the issue of solving various problems of public administration in Ukraine and continuous work towards the development of a holistic and independent domestic policy aimed at creating a system of effective management, ensuring the professional level of personnel aimed at improving the quality of services in the field of public administration after the start of a large-scale invasion does not lose its relevance. It was the war that made adjustments to the functioning of public administration, and ensuring the effective work of the public service in wartime, taking into account human, infrastructural, socio-economic, environmental losses, emotional and value experiences of the public with the emergence of risks to life and the circumstances of the challenges of war, comes to the fore. At the same time, among the key factors that today contribute to improving the efficiency of specialists in the public administration system, one can distinguish: the introduction of the organization of remote work of a civil servant; simplification of procedures for hiring new specialists; involvement of military specialists in military-civilian administrations; organization of advanced training of specialists with an emphasis on working in the realities of war, taking into account the value framework in specific activities, taking into account social values.

Key words: public administration, power relations, public authorities, democratic system, large-scale war, development strategies, political and ideological values, social values, advanced training, local self-government.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Слід зазначити, що вплив викликів війни на функціонування сфери публічного управління посилив децентралізаційні процеси в Україні, які забезпечують розширення повноважень фахівцям публічної політики в напрямку їх відповідальності за виконання професійних завдань з точки зору соцієтальних цінностей в умовах воєнного стану.

Зазначимо, що з 24 лютого 2022 року в Україні було введено воєнний стан. У цілому, в нинішній час серед низки стратегічних завдань перед нашою країною стоять завдання першочергової відповідальності владних структур перед громадянами під час агресії росії.

Якщо ми проаналізуємо цю війну і динаміку протягом десяти років, то побачимо, що вона за своїм масштабом, як локальна війна, перейшла уже в регіональну з глобальними наслідками. Фактично вона переросла на позиційну довготривалу війну на виснаження та виживання. Серед майже половини опитаних респондентів громадською мережею «Опора» (43%) є усвідомлення, що досягти повної перемоги буде вкрай важко, зважаючи на те, що росія має більше економічних і людських ресурсів. Майже стільки ж (46%) українців не згодні з цією думкою. Серед українців, які припускають, що підтримка України з боку Заходу не буде тривати довго, немає єдиного бачення щодо необхідних дій держави у такій ситуації [1, с. 5].

Не зважаючи на виклики війни, суспільно-політичні виклики та події державного значення стали поштовхом до реалізації цінностей фахової самореалізації корпусу публічних службовців, спроможних відповісти запитам на оборону країни, збереження соціальної справедливості, прагнення вибудувати суспільство, в якому буде знайдений мир і баланс, нову архітектуру світового порядку і безпеки [2, с. 23; 3].

Варто констатувати, що на сьогодні суспільним запитам на справедливість протиставляється військова агресія російської федерації, яка змінила нашу реальність, створивши загрози в усіх сферах життя. Водночас, українська публічна влада, в умовах викликів війни, забезпечує функціонування держави, суспільних цінностей відкритого суспільства, що знаходиться в умовах воєнного стану.

Зважаючи на динаміку розвитку інститутів публічної влади в часи сьогоденних викликів - збройної агресії, жорстокої війни проти суверенітету України, вітчизняна публічна служба функціонує на демократичних цінностях - як європейська, за своєю цивілізаційною належністю щодо захисту і територіальної цілісності України.

Після повномасштабного вторгнення росії в Україну аналітичний центр Cedos регулярно проводив дослідження цінностей життя українського суспільства під час війни. Питання стосувалися емоційного стану, переживань, побуту та повсякдення, працевлаштування та фінансового становища людей, їх змін поглядів та бачення майбутнього країни. Описуючи вплив війни на суспільство, респонденти згадували про зростання консолідації, єдності громадян з інститутами публічної влади, щоб зробити все можливе для перемоги [1, с. 7]. Особливий акцент при опитуванні зроблено на ціннісній компоненті у публічному управлінні і адмініструванні, що є однією з вагомих проблем, які потребують науково-пізнавального дослідження з акцентом на цінностях захисту незалежності країни, вирішення безпекових суспільно-політичних, демократичних змін [там само, с. 8].

Масштаб цих змін є безпрецедентним як для України, так і для Європи у перспективі десятиліть. Особлива увага надається здатності публічних службовців у сфері публічного управління реалізувати базові системи європейських цінностей, мобілізувати людський ресурс на захист країни. Від реалізації цих завдань на сьогодні залежить збереження України, наша національна безпека і адаптивність щодо планування європейського майбутнього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Ефективність публічного управління в Україні є одним з ключових питань для вітчизняних вчених. У своїх роботах його досліджували: Братусь Г.А., Головач Н.В., Дмитренко Г.А., Дорошенко Л., Гаврилишин Б.Д., Згалат-Лозинська Л.О., Хомишин І.Ю., Чальцева О. М. та ін. Їх наукова думка співпадає в окресленні модернізації

публічного управління в Україні в умовах ризиків і загроз. Проте, публічна політика і управління в умовах війни, соціетальні цінності у структуруванні суспільства за умов можливого послаблення державних інституцій, стають важливим чинником і вирішальною складовою у відсічі агресії ворога, а також соціальною складовою проведення реформ, спрямованих до нових можливостей України у цивілізаційному вимірі, що є абсолютно новою темою для вітчизняної науки і потребує подальшої розробки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення ключових особливостей соціетальних, гуманістичних цінностей публічного управління в умовах війни та можливі шляхи підвищення його ефективності в напрямку відновлення України у воєнний та повоєнний період.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У XXI ст. наша країна пережила низку значних потрясінь: пандемія, війна з 2014 року та повномасштабна війна росії проти України. Всі вони стали загрозами стабільності функціонування держави і показником необхідності урахування соціетальних цінностей - властивостей соціальної взаємодії, бажаних або необхідних, тобто практично всього того, що відноситься до критично важливого для становища людей у суспільстві. Як зауважує директор Інституту зовнішньополітичних досліджень Г. Перепелиця: «Такого надзвичайного напруження впродовж тривалого часу не було. Тому українська публічна політика в умовах викликів війни стає джерелом співвідношення влади з громадянами, як нової парадигми публічної служби в системі державного управління» [4].

На сьогодні першочерговою потребою публічного управління стало не лише забезпечення функціонування та подальшого розвитку держави, але і серед низки стратегічних завдань постає потреба відповідальності владних структур перед громадянами під час реалізації функцій і завдань публічної служби на основі сформованого корпусу публічних службовців в надскладних умовах військових дій. Збільшення ролі публічної влади в організації вітчизняної сфери управління в умовах викликів війни є актуальною проблемою сьогодення.

Нові виклики - це завжди труднощі, що породжують нові проблеми і загострюють існуючі кризи. Війна - це страшний виклик, який вимагає ефективного функціонування публічної служби в системі публічного управління. Щоб загроза зовні не зламала країну зсередини, публічна служба підсилює та регулює міжлюдські стосунки, соціально-економічне становище, зайнятість, громадську активність та гуманітарну спрямованість в напрямку модернізації громадянського суспільства. Намагаючись запобігти руйнівним змінам, уряд держави у якості відповіді на виклики війни практикує основні типи політичних інструментів: адміністративне регулювання держави в умовах воєнного стану та збереження стабільності суспільства. Уряд затвердив план заходів із регулювання режиму воєнного стану, який включає формування місцевих бюджетів та фінансування військових адміністрацій, встановлення взаємодії і координації органів державної влади з військовим командуванням, посилення охорони об'єктів критичної інфраструктури, забезпечення роботи бомбосховищ тощо [5].

Для того, щоб дослідити особливості функціонування публічної служби, показники ефективності публічного управління в умовах війни, варто визначити, що ми розуміємо під поняттям «публічна служба» і «державне управління». Слово «публічна», крім поєднання державного та самоврядного елементів, підкреслює те, чий інтерес повинні захищати службовці. Публічна служба є особливим видом діяльності осіб, що працюють в органах публічної адміністрації (іноді - також в інших публічних інституціях), і основним завданням

яких є забезпечення публічних інтересів громадськості рівнем внутрішньої інтегрованості соціуму, усього суспільства.

Як свідчить практика, що співпадає з науковою думкою, процес проходження державної служби - це «динаміка службового статусу особи, яка обіймає державну посаду, тобто процес практичної реалізації інтересів громадськості у виконанні завдань держави під час перебування особи на посаді» [6, с. 19]. Основним завданням державного управління є регулювання та вдосконалення форм і методів управлінської діяльності. В українській державі воно відповідає за впровадження стратегії сталого розвитку країни та забезпечення політичної свідомості, громадської активності, захисту прав і свобод людей проти зовнішнього ворога.

В нинішній час розвиток переможних цілей над ворогом, цінностей безпеки і захисту громадян, стає однією з надскладних задач для влади. Публічна служба продовжує виконувати покладені на неї функції, демонструючи стійкість державних інституцій [7, с. 2-3]. Разом з тим, у більшості вітчизняних досліджень по темі ефективності публічної служби вчені зазначають ряд недоліків, які були притаманні публічному управлінню в Україні: - корумпованість; - наявність колізій та внутрішніх суперечливих елементів; - недосконале законодавче врегулювання; - кадрові кризи, брак компетенцій у службовців; - недостатній рівень прозорості і відкритості; - нечіткість розмежування політичної та адміністративної сфер; - недосконалість механізму політичного та адміністративного контролю [8; 2]. Всі зазначені фактори в організації системи публічного адміністрування є загально визначеними і укоріненими в почуттях громадян.

Варто зробити акцент на тому, що вирішення згаданих проблем залишається актуальним для публічних службовців навіть в умовах війни, в іншому випадку, актуалізується загроза виникнення кризи публічного управління, що здатне практично паралізувати державу при наявності зовнішнього тиску агресора. Слід відзначити, що діяльність органів влади у надскладних умовах війни, - це перш за все, всебічна допомога громадянам, громадам, постраждалим територіям.

Характеризуючи публічну службу в умовах війни, Хомишин І.Ю. наголошує на визначенні узгоджених дій для реагування на загрози різного характеру і походження, а також планування відповідних заходів як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях (особливо в умовах бойових дій). При цьому береться до уваги, що в нинішніх умовах викликів і загроз міжнародні та внутрішні національні загрози взаємопов'язані [9, с. 309].

Публічна служба, безпосереднім покликанням якої є виконання завдань і функцій держави, на сьогодні змушена оперативно реагувати на виклики, які постали перед нею. Адже саме публічне адміністрування передбачає «функціонування універсального організаційно-правового механізму виявлення, узгодження і реалізації суспільних цінностей, формування прав та обов'язків учасників суспільних процесів і їх взаємовідносини в правому полі» [6, с. 34]. Публічне адміністрування покликане здійснювати практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність ціннісних пріоритетів людей з метою її упорядкування, збереження, демократичні перетворення в суспільстві [там само, с. 63].

Натомість в умовах війни, різкого загострення геополітичної напруженості, виявлення організаційних і правових проблем, з погляду С. Дембіцького, потребують суспільної емпатії, підтримки стійкості публічної влади, вимагають громадянських цінностей, що зумовлюють людей оцінювати соціетальні проблеми і ототожнювати себе як відповідальних громадян і за власну долю, і долю країни [7, с. 197].

Розглянемо сутність вимог до підтримки стійкості публічної влади, проходження публічної служби та її ключові етапи. Слово «публічна», крім поєднання державного та самоврядного елементів, підкреслює те, чий інтерес повинні захищати службовці. Публічна служба є особливим видом діяльності осіб, що працюють в органах публічної адміністрації (іноді - також в інших публічних інституціях), і основним завданням яких є забезпечення реалізації публічних інтересів громадськості, усього суспільства. Як свідчить практика, що співпадає з науковою думкою, процес проходження державної служби - це «динаміка службового статусу особи, яка обіймає державну посаду, тобто процес практичної реалізації інтересів громадськості у виконанні завдань держави під час перебування особи на посаді» [6, с. 69]. Таким чином, очевидно, що процедура проходження публічної служби постає практичною реалізацією компетенції органу виконавчої влади стосовно соціетальних взаємин суспільства і влади, характеру ціннісних комунікацій. По суті -це предмет повсякденних турбот професійних публічних службовців про громадян у сфері публічного управління.

Загалом, сьогодні можна говорити про «широке» і «вузьке» розуміння публічного управління. В широкому сенсі, під публічним управлінням розуміють сукупність усіх видів діяльності держави, у вузькому - діяльність, що здійснюється у сфері виконавчої влади [6; 10]. Як зазначає вітчизняний учений В. Малиновський: «до важливих законодавчих актів регулювання публічної служби стало прийняття Закону України «Про запобігання корупції». Цей Закон визначив засади запобігання і протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень збитків, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Сьогодні фактично немає питань організації та функціонування органів публічної влади в суспільних відносинах, бо держава управляє не всіма, а тільки тими сторонами і ціннісними взаємозв'язками, які мають першочергове значення для всього суспільства [6, с. 24].

Не можна оминати проблему того, що війна в Україні переформатувала роботу усіх сфер суспільного життя, внесла безжальні корективи і тепер на перший план вийшло забезпечення ефективної роботи публічного управління в умовах викликів війни з урахуванням нових ризиків і обставин виживання.

За таких умов, кращі світові практики, їх реалізація в умовах війни та відновлення України, потребують нових можливостей, переосмислення соціокультурних цінностей - як перспективних шляхів для України, на чому акцентують увагу вітчизняні учені в аналітичній доповіді за заг. ред. О. Резнікової [10]. Первинну роль в цьому відіграє організація системи публічного управління та робота щодо налагодження життєдіяльності суспільства в міжнародній співпраці. Потрібно зауважити, що таким чином, управління здійснюють органи державної виконавчої влади, в системі яких діє розподіл функцій, рівень владних повноважень з урахуванням рівня освіти та набутого професійного досвіду публічних службовців з практичною реалізацією сформованих цінностей влади і суспільства на боротьбу за демократичний порядок над автократичними режимами, приєднання до вільного демократичного світу [7, с. 197].

Під час війни реалізовані оновлені трудові відносини в умовах воєнного стану, з метою оперативного залучення до виконання роботи нових працівників, а також усунення кадрового дефіциту та браку робочої сили, у тому числі внаслідок фактичної відсутності працівників, які евакуювалися в іншу місцевість, перебувають у відпустці, простої, тимчасово втратили працездатність або місцезнаходження яких тимчасово невідоме. Роботодавець може укласти з новими працівниками строковий трудовий договір у період дії

воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника. Варто уточнити, що організація трудових відносин в умовах воєнного стану визначається Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [5].

Позитивним практичним надбанням трудових відносин працівників установ, підприємств, організацій в Україні, незалежно від форми власності в умовах викликів, став досвід дистанційного режиму роботи фахівцями публічного управління, який було набуто за часи пандемії COVID19, та формування обороноздатності країни з початку вторгнення. При виникненні умов для переходу на дистанційний режим роботи, службовцю достатньо усно або за використанням засобів телекомунікаційного зв'язку, звернутись до безпосереднього керівника та самостійного структурного підрозділу з відповідною пропозицією щодо зміну формату роботи. В умовах викликів війни ці механізми зберігаються і допомагають підтримувати постійну комунікацію з безпосереднім керівництвом та виконувати функції з максимальною ефективністю. При переході на дистанційну роботу публічний службовець отримує перелік завдань на визначений термін, а його безпосередній керівник здійснює моніторинг і контроль виконання встановлених завдань [10]. В часи викликів і змін, система прийому публічних службовців на роботу додала гнучкості, і тепер, охочі матимуть змогу без конкурсу зайняти відповідні посади (за умови підтвердження кандидатами наявності громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами, передбаченими законодавством). У разі закінчення війни, припинення воєнного стану, протягом наступних 6 місяців, на ці посади буде оголошено відповідні конкурси.

Важливим є те, що окремою проблемою на сьогодні є робота публічного управління на тимчасово окупованих територіях та в районах ведення активних бойових дій. В населених пунктах, де зруйновано чи порушено інфраструктуру й логістику постають питання про забезпечення потреб населення та організації для них безпечних умов, про супровід з документами, питання евакуації, створення гуманітарних коридорів, продовольчої логістики на основі сповідування суспільних норм життєздатності, цінності людського життя.

Напередодні російського вторгнення було проведено загальнонаціональне опитування методом face-to-face Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з Центром політичної соціології протягом 1-12 лютого 2022 р. за вибіркою, що репрезентує доросле населення України. Опитування вказувало на те, що близько половини населення в тій чи іншій формі готові були чинити опір агресорові та надавати посильну невійськову допомогу (табл. 1).

Таблиця 1

**Відповіді населення України на запитання:
«Росія зосереджує свої збройні сили на кордонах України і демонструє готовність
здійснити нове вторгнення. Якщо це станеться, якою буде ваша реакція?», лютий 2022 р.**

Приєднаюся до Збройних Сил для відсічі агресії на фронті	8,2%
Приєднаюся до добровольчих сил для боротьби з агресором на фронті та в тилу ворога	14,3%
Надаватиму посильну невійськову допомогу (грошима, роботою, в якості донора крові тощо)	25,1%
Нічого не робитиму, намагатимуся просто вижити	17,6%
Спробую виїхати з країни	3,1%
Не вірю в те, що це взагалі коли-небудь станеться	13,5%
Важко відповісти	18,2%

Джерело: фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» [11]

Звичайно, можна припустити, що така кількість людей, які вербально зголосилися боронити країну, є проявом «соціально бажаної» відповіді. Однак аналіз виявив диференціацію щодо готовності до певного виду боротьби, готовності надавати посильну невійськову допомогу (грошима, роботою, в якості донора крові тощо) і тих, хто просто виживає. Загальнонаціональне опитування вказує на сформовані цінності суспільства під час війни, характеризує соціально-політичну ситуацію та емоційно-психологічний настрій людей після повномасштабного вторгнення росії на територію України з кінця лютого 2022 року [7].

Слід констатувати, що російсько-українська війна, наслідки якої безпосередньо зачіпають кожного громадянина, стала поштовхом до практики волонтерства, допомоги армії, біженцям. Однак воля до боротьби за свою країну залежить від комплексних чинників, особливо від сформованих цінностей патріотизму, захисту національних інтересів.

Згідно з заявами Національного агентства України з питань державної служби, в більшості подібних населених пунктів, система публічного управління частково адаптувалася до критичних умов, представляючи нашу державу в тилу ворога, ставши на захисті національних інтересів. В місцях ведення активних бойових дій, відповідно до частини п'ятої статті 3 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації», було створено військово-цивільної адміністрації. В таких адміністраціях до публічних управлінців на різні посади проведена доукомплектація військовослужбовцями військових формувань, особами рядового і начальницького складу правоохоронних органів, які наділені відповідальністю, здатністю до компромісів, взаємодопомоги, володіють спеціальними навичками та досвідом. Це ще один фактор, який сприяє підвищенню ефективності публічної служби у сфері публічного управління під час війни.

Доволі вагомим чинником в нинішній час є організація професійного навчання публічних службовців через систему підвищення кваліфікації. Війна ставить такі задачі, з якими спеціалісти в цій сфері жодного разу не стикались. Тому на сьогодні це особливо актуальні питання в роботі публічного службовця в Україні. Так, на місцевому рівні, актуальне навчання за наступними напрямками: - робота з внутрішньо переміщеними особами; - налагодження отримання та розповсюдження гуманітарної допомоги; - цивільний захист населення; - проведення заходів щодо оборони територіальних громад; - інформаційне забезпечення, розвиток ціннісних орієнтирів, запобігання фейкам тощо Крім того, все більше проблемних питань з'являється у сферах освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту тощо. Водночас, такі фундаментальні, хоча й не цілком прагматичні речі, як громадянська відповідальність, чесноти та цінності, що мають нормативно-регулятивне значення, є принципово важливими в умовах випробувань війною. Все це створює запит на проведення нових програм підвищення кваліфікації, які будуть адаптованими до конкретних завдань публічного управління в умовах воєнного стану.

Водночас питання вступу на публічну службу залишаються у правовому полі Законів України «Про державну службу» та «Про правовий режим воєнного стану». Кадрові проблеми публічної служби, які були раніш, а в час війни ще й загострилися, вимагають прийняття невідкладних рішень безпосередньої діяльності публічних службовців. На сьогодні існує два накази НАДС від 18 вересня 2020 р. № 173-20 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад за дистанційною формою навчання» [12]; та МОН від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [13], на підставі яких визначається порядок і форми дистанційного

навчання, які покликані врегулювати цей процес. Без сумніву, навіть в умовах воєнного стану, залишається нагальна потреба у підвищенні кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Оновлення змісту та форм навчання, збільшення можливостей публічних службовців брати участь у відповідних навчальних програмах, на сьогодні в умовах викликів війни, є актуальним завданням.

На сьогодні, у часи випробувань війною і злочинів вбивства, виключно всі вікові категорії населення потребують підтримки і допомоги у формуванні і розвитку емоційної витривалості, цінностей збереження людського життя. Сьогодні, як ніколи, з боку державних органів влади необхідне врегулювання суспільних відносин, безпеки, психологічної підтримки постраждалих людей. Серед завдань, негайного реагування є: організація трудових відносин в період воєнного стану, особливі заходи безпеки в умовах війни.

Об'єктивна дійсність на сьогодні вказує, що ця війна для України та українського народу є не лише ідеологічним протистоянням та цивілізаційним зіткненням, а також і війною за право на життя і вибору європейських цінностей. Загальнонаукова точка зору підтверджує, що «російська агресія стала каталізатором змін у багатьох сферах, зокрема у сфері публічної служби» [1]. Потрібно зауважити про важливе застереження: як зауважив Перепелиця Г., «...ця війна оцінюється сьогодні як конфлікт високої інтенсивності. До такої війни не готові ні НАТО, ні Сполучені Штати Америки» [4]. Тому суспільна готовність оперативно реагувати на агресію ворога, спроможність долати виклики і загрози, виокремлювати ціннісні пріоритети збереження життя - це ті фактори, які свідчать про стійкість людей, стійкість публічної служби України.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

З огляду на ситуацію в Україні не стало несподіванкою те, що найбільш релевантними є цінності, які умовно можна віднести до забезпечення виживання української держави та суспільства. При цьому найважливішою стала цінність безпеки в значенні захисту членів суспільства від внутрішніх руйнівних процесів.

Такий вибір можна інтерпретувати як в емоційних, так і в раціональних категоріях. Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що ці шляхи необхідно аналізувати і визначати як тенденції забезпечення стійкості публічної служби, які на сьогодні, в часи викликів війни, і, потім слід використовувати для розбудови мирної демократичної, соціально орієнтованої держави.

Література

1. Аналітичний звіт за підсумками опитування „Війна, мир, перемога, майбутнє”. Фонд „Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва. 2023. 28 липня. URL: <https://dif.org.ua/article/analitichniy-zvit-za-pidsumkami-opituvannya-viynamir-peremoga-maybutne>
2. Системна модернізація державного управління в Україні: гуманістичний контекст : колект. монографія / [Г. А. Дмитренко та ін. ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка]; ПрАТ ВНЗ "Міжрегіон. акад. упр. персоналом". - Київ : ДКС-Центр, 2020. - 511 с.
3. Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека: курс лекцій / Г.П.Ситник. К: ТОВ "САК ЛТД.", 2023. - 92 с. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/f1eb24e2-deff-4a31-ad06-9848419f8d2c.pdf>
4. Перепелиця Г. Нинішня інтенсивність бойових дій є найвищою з часів Другої світової. Інформагентство АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/02/25/nynishnya->

intensyvni-st-bojovyh-dij-ye-najvyshhoju-z-chasiv-drugoyi-svitovoyi-grygorij-perepelyczya.

5. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2136-20>.

6. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 312 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/199400191.pdf>

7. Дембіцький С. Цивілізаційна суб'єктність України з точки зору соцієтальних цінностей: стан масової свідомості. В: С. І. Пирожков. Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності. Київ: Ніка-Центр, 195-207. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2021/04/210428200554623-8252.pdf>

8. Рафальський О., Калакура Я., Калакура О., Юрій М. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva-istoriia-i-suchasnist/>

9. Хомишин І. Ю. Публічна служба в умовах війни. Електронне наук. видання. Ужгород, 2023, № 3. С. 308-312. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/APP_03_2023_FINAL-1.pdf

10. Національні системи оцінювання ризиків і загроз: кращі світові практики, нові можливості для України : аналіт. доп. / [Резнікова О. О., Войтовський К. Є. Лепіхов А. В.] ; за заг. ред. О. О. Резнікової. Київ : НІСД, 2020. 84 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-07/dopovid.pdf>

11. Довіра до держави: як зберегти національну єдність заради перемоги. Офіційний сайт фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». URL: <https://dif.org.ua/article/ni-agresii-rosii-gromadska-dumka-ukraintsiv-u-lyutomu-2022-r>

12. Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 18 вересня 2020 р. № 173-20 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад за дистанційною формою навчання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0173859-20#Text>

13. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ МОН України від 25 квітня 2013 р. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. <https://sqe.gov.ua/law/nakaz-ministerstva-osviti-i-nauki-n-466/>

References

1. Analitichnyi zvit za pidsumkamy opytuvannia „Viina, myr, peremoha, maibutnie”. Fond „Demokratychni initsiatyvy” imeni Ilka Kucheriva. 2023. 28 lypnia. URL: <https://dif.org.ua/article/analitichnyi-zvit-za-pidsumkami-opituvannya-viynamir-peremoga-maibutne>

2. Systemna modernizatsiia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: humanistychnyi kontekst : kolekt. monohrafiia / [Н. А. Dmytrenko та in. ; за заг. ред. Н. А. Dmytrenka]; PrAT VNZ "Mizhrehion. akad. upr. personalom". - Kyiv : DKS-Tsentr, 2020. - 511 s.

3. Sytnyk H.P. Voienno-politychni konflikty ta mizhnarodna bezpeka: kurs lektsii / H.P.Sytnyk. K: TOV "SAK Ltd.", 2023. - 92 s. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/f1eb24e2-deff-4a31-ad06-9848419f8d2c.pdf>

4. Perepelytsia H. Nynishnia intensyvni-st-bojovykh dii ye naivysshchoiu z chasiv Druhoi svitovoi. Informahentstvo ArmiiaInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/02/25/nynishnya->

intensyvni-st-bojovih-dij-ye-najvyshhoyu-z-chasiv-drugoyi-svitovoyi-grygorij-perepelyczya.

5. Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 r. № 2136-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/card/2136-20](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2136-20).

6. Malynovskiy V. Ya. Publichna sluzhba v Ukraini: pidruchnyk. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kondor», 2018. 312 s. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/199400191.pdf>

7. Dembitskiy S. Tsyvilizatsiina subiektnist Ukrainy z tochky zoru sotsiialnykh tsinnosti: stan masovoi svidomosti. V: S. I. Pyrozhkov. Ukraina yak tsyvilizatsiinyi subiekt istorii ta suchasnosti. Kyiv: Nika-Tsentr, 195-207. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2021/04/210428200554623-8252.pdf>

8. Rafalskiy O., Kalakura Ya., Kalakura O., Yurii M. Tsyvilizatsiina identychnist ukrainstva: istoriia i suchasnist. Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. URL: <https://ipiend.gov.ua/publication/tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva-istoriia-i-suchasnist/>

9. Khomyshyn I. Yu. Publichna sluzhba v umovakh viiny. Elektronne nauk. vydannia. Uzhhorod, 2023, № 3. S. 308-312. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/APP_03_2023_FINAL-1.pdf

10. Natsionalni systemy otsiniuvannia ryzykiv i zahroz: krashchi svitovi praktyky, novi mozhlyvosti dlia Ukrainy : analit. dop. / [Reznikova O. O., Voitovskiy K. Ye. Lepikhov A. V.] ; za zah. red. O. O. Reznikovoi. Kyiv : NISD, 2020. 84 s. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-07/dopovid.pdf>

11. Dovira do derzhavy: yak zberehty natsionalnu yednist zarady peremohy. Ofitsiinyi sait fondu «Demokratychni initsiatyvy imeni Ilka Kucheriva». URL: <https://dif.org.ua/article/ni-agresii-rosii-gromadska-dumka-ukraintsiv-u-lyutomu-2022-r>

12. Nakaz Natsionalnoho ahentstva Ukrainy z pytan derzhavnoi sluzhby vid 18 veresnia 2020 r. № 173-20 «Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo orhanizatsii pidvyshchennia kvalifikatsii derzhavnykh sluzhbovtziv, holiv mistsevykh derzhavnykh administratsii, yikh pershykh zastupnykiv ta zastupnykiv, posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia ta deputativ mistsevykh rad za dystantsiinoiu formoiu navchannia». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0173859-20#Text>

13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia : Nakaz MON Ukrainy vid 25 kvitnia 2013 r. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. <https://sqe.gov.ua/law/nakaz-ministerstva-osviti-i-nauki-n-466/>